

ФІЛОСОФСЬКІ ТА ЗАГАЛЬНОНАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ» ДО МОНІТОРИНГУ ЯКОСТІ ОСВІТИ

Постановка проблеми. Розвиток і функціонування освіти як відкритої, динамічної соціально-педагогічної системи потребує створення й ефективної системи управління, яка має досить складний і розгалужений характер. Це вимагає розгляду певних методологічних засад підготовки керівників для цієї сфери, в тому числі за програмами магістерської підготовки в рамках спеціальності «Державне управління» (спеціалізація «Управління освітою»). У процесі їх вивчення особливої уваги набуває розгляд питань моніторингу якості освіти як основи для прийняття управлінських рішень.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Методологічні засади розвитку науки і педагогічної науки зокрема відображено в значній кількості робіт. Це наукові праці С.Гончаренка, Г. Груби, М. Данилова, В. Кременя, С. Кулікова, М. Фіцули, Е. Юдіна та ін. Питанням філософії освіти присвячені наукові здобутки В. Андрущенка, О. Базалука, Б.Гершунського, С. Гессена, Д.Дзвінчука, С. Клепка, В. Лутая, Ю. Огороднікова, Н.Піщуліна, М. Сидорова, В. Шадрікова, П.Щедровицького та ін.

Окремі загальнонаукові підходи ґрунтовно висвітлені як в роботах зарубіжних, так і вітчизняних авторів: М. Альберт, В. Беспалько, Ю. Конаржевський, Г. Кунц, В. Лазарев, М.Мескон, С. О'Доннел, С. Оптнер, У. Оучи, В. Пікельна, Стефан П.Робінс, Ю. Сурмін, Ф.Хедоури та ін.(системний підхід); Г. Єльнікова, О. Князева, С. Курдюмов, І. Пригожин, Г.Хакен та ін. (синергетичний підхід); Л. Виготський, П.Я. Гальперін, В.В. Давидов, Д.Ельконін, О.Леонт'єв, С. Рубінштейн, Н.Ф. Талізіна та ін. (діяльнісний підхід).

Разом із тим аналіз існуючих джерел доводить необхідність їх інтерпретації щодо поліпшення підготовки керівних кадрів для системи освіти і гуманітарної сфери в цілому, в тому числі за магістерськими програмами; використання існуючих методологічних підходів як основи для створення відповідних освітніх технологій. Однією з таких технологій є технологія підготовки магістрів за спеціальністю «Державне управління» до оцінювання якості освіти.

Постановка завдання. Метою цієї роботи є теоретичний аналіз філософських та загальнонаукових підходів у контексті підготовки магістрів за спеціальністю «Державне управління» (спеціалізація «Управління освітою») до моніторингу якості освіти.

Виклад основного матеріалу. С. Гончаренко розглядає методологію як учення про метод, науку про побудову людської діяльності. У широкому розумінні її тлумачать як систему принципів і способів побудови теоретичної і практичної діяльності, а також як учення про цю систему. Він наголошує, що в загальній системі методологічного знання необхідно враховувати кілька рівнів методології. Змістом 1-го рівня методології є філософське знання. 2-й рівень становить загальнонаукову методологію (системний і діяльнісний підходи, характеристика різних типів наукових досліджень, їх етапи й елементи: гіпотеза, об'єкт і предмет дослідження, мета, завдання тощо). 3-й рівень становить конкретна наукова методологія, тобто сукупність методів, принципів дослідження і процедур, які застосовують у тій чи іншій спеціальній науковій дисципліні» [5, с. 498–500]. Деякі вчені виділяють 4-й рівень методології, який утворюють методика й техніка дослідження. Так, наприклад, Е. Юдін у структурі методологічного знання виділяє чотири рівні: філософський, загальнонауковий, конкретнонауковий і технологічний [23]. М.Данилов та інші науковці розрізняють три види методології: часткову - сукупність методів кожної конкретної науки; загальну - сукупність більш загальних методів (наприклад, методи педагогіки є водночас її методами і методами загальної методології для часткових дидактик); філософську - систему діалектичних методів, які є найзагальнішими і діють на всьому полі наукового пізнання, конкретизуючись і через загальнонаукову, і через часткову методологію [17].

М. Фіцула, розглядаючи методологію педагогіки, висвітлює її як багаторівневу систему, яку утворюють:

1. Філософська методологія, що виражає світоглядну інтерпретацію результатів наукової діяльності, форм і методів наукового мислення у відображенні картини світу.

2. Загальнонаукові принципи, форми, підходи до відображення дійсності (системний підхід, моделювання, статистична картина світу та ін.).

3. Конкретна наукова методологія (сукупність методів, форм, принципів дослідження в конкретній науці).

4. Дисциплінарна методологія, що стосується частини науки (дидактика).

5. Методологія міждисциплінарних досліджень [22, с.30].

О.Оболенський висловлює точку зору, що методологія - наукове узагальнення принципів побудови методів, а саме: методологія управління, методологія планування, методологія обліку); система, що реалізує три функції: одержання, створення нового знання, структурування цього знання у вигляді нових понять, категорій, законів; організація використання нових знань у суспільно-практичній діяльності [4].

Пізнавальна діяльність будь-якої людини, за П. Олійником та ін., незалежно від того, що вона пізнає, здійснюється за одними й тими самими законами пізнання. Теоретичне пояснення процесу пізнання містить філософія, зокрема теорія пізнання. Відповідно до цієї теорії процес пізнання об'єктивного світу є процесом відображення явищ дійсності. Під впливом теорії пізнання процес навчання, його методи й організація набули принципово нового обґрунтування. Навчання стало розглядатися як окремий випадок процесу пізнання, який здійснюється в спеціальних умовах під керівництвом викладача. Такий підхід забезпечив глибше розуміння єдності всіх сторін процесу навчання [11, с.30]. Разом із тим теорія пізнання, як філософська дисципліна, аналізує не індивідуальні механізми, що функціонують у психіці і дозволяють тому чи іншому суб'єкту досягти певного пізнавального результату, а загальні підстави, які надають можливість розглядати цей результат як знання, що виражає реальний, істинний стан речей [3, с.66]

У цьому контексті методологічними засадами підготовки магістрів за спеціальністю «Державне управління» до моніторингу якості освіти є закони діалектичного матеріалізму – закон єдності та боротьби протилежностей, закон переходу кількості в якість і закон заперечення заперечення.

Згідно із законом *єдності та боротьби протилежностей* - провідним законом діалектики, нами було виявлено протиріччя в підготовці магістрів за спеціальністю «Державне управління» до моніторингу якості освіти, розроблено, обґрунтовано і експериментально перевірено технологію, що дозволяє досягти позитивних результатів щодо розв'язання досліджуваної проблеми.

Відповідно до закону *переходу кількості в якість* підготовка магістрів за спеціальністю «Державне управління» до моніторингу якості освіти розглядалась як виникнення нової інтегративної якості фахівця в результаті накопичення певної кількості позитивних змін у змісті навчання й організації навчального процесу. При цьому якісні зміни відбуваються закономірно, а не випадково і є результатом накопичення кількісних змін.

Згідно із законом *заперечення заперечення*, який відображає діалектичну сутність розвитку під час розробки технології підготовки магістрів за спеціальністю «Державне управління» до моніторингу якості освіти, враховано досвід підготовки фахівців за магістерськими програмами для системи державної служби і місцевого самоврядування в Україні й розвинених країнах світу в другій половині ХХ ст. і на початку ХХІ ст. На основі цього закону зроблено висновки щодо удосконалення підготовки магістрів, а саме: з одного боку, необхідності усунення підходів, які себе не виправдали, а з іншого, запровадження й поглиблення існуючого позитивного досвіду.

Загальнонаукові підходи до відображення дійсності представлені системним, діяльнісним і синергетичним підходами. Системний підхід як методологічну основу розвитку освіти розглядали В. Беспалько, Н. Бояринцева, Л. Даниленко, В. Лазарєв, С. Мітін, В. Пікельна, П.Третьяков, Т. Шамова та ін. Слід наголосити на значному вкладі в цей процес Ю.Конаржевського, праці якого сформували системне бачення розвитку освіти серед педагогічної спільноти наприкінці ХХ ст. Системний підхід як сучасний методологічний підхід до управління розглядали А. Курочкін, М. Локтіонов, М. Мескон, С. Оптнер, Стефан П. Робінс, Ю. Сурмін та ін.

Методологія системного підходу є важливою саме в контексті підготовки державних службовців, які навчаються за магістерськими програмами, до моніторингу якості освіти. М. Мескон та інші звертають увагу на те, що системний підхід - це не є набір посібників або принципів для керівників, це спосіб мислення по відношенню до організації й управління. Вони наголошують на тому, що недоліком різних шкіл управління було зосередження на розгляді окремих елементів управління в той час, як це результуюча, залежна від багатьох різних факторів. Саме застосування теорії систем до управління полегшило для керівників задачу бачення організації в єдності її складових частин [10, с. 77–81].

Цей напрям наукового пізнання розглядає будь-які об'єкти, в тому числі й об'єкти управління як системи. Його підґрунтям є загальна теорія систем, яку, за М. Локтіоновим, замислювали і створювали як міждисциплінарну теорію. Її предметом є загальні закономірності

функціонування складних, комплексних об'єктів (перш за все, біологічних і соціальних), а також загальнометодологічний і філософсько-світоглядний підхід, із позицій якого треба розробляти методичні рекомендації й регулювати пізнання таких об'єктів. Слід погодитися з автором, який підкреслює, що важко дати однозначну дефініцію предмета загальної теорії систем у зв'язку з тим, що різні дослідники як основу для своїх узагальнень використовували дані і методологічні підходи різних наук [9, с. 84].

У науковій літературі систему визначають як упорядковану сукупність взаємопов'язаних і взаємодіючих об'єктів (елементів), які призначені для досягнення визначеної мети, виконання визначених функцій. Так, наприклад, М.Мескон та інші визначають систему як єдність, що складається із взаємозалежних частин, кожна з яких додає щось конкретне в унікальні характеристики цілого [10, с.694]. С. Оптнер вважає, що система — це набір об'єктів, які мають дані властивості, і набір зв'язків між об'єктами та їх властивостями [12, с.89-90]. В. Афанасьєв пише, що система – це цілісне утворення, що має нові якісні характеристики, яких немає в утворюючих його компонентах [2, с.18]. Т. Шамова та ін. під системою розуміють цілеспрямовану цілісність взаємопов'язаних елементів, що мають нові інтегративні якості, які відсутні в кожного з них, пов'язана із навколишнім середовищем [19, с.7-8].

Із сучасної точки зору системи класифікуються на цілісні, в яких зв'язки між елементами, що їх складають, є більш міцними, ніж зв'язки елементів із середовищем, і сумативні, в яких зв'язки між елементами одного й того ж порядку є такими, що і зв'язки елементів із середовищем; органічні, механічні, динамічні і статичні; відкриті і закриті; ті, що самоорганізуються і неорганізовані та ін. [16, с.55].

Разом із тим, існує два основних типи систем: закриті і відкриті. Закрита система має жорсткі фіксовані кордони, її дії відносно незалежні від середовища, що оточує систему. Для відкритих систем характерна взаємодія з навколишнім середовищем. Керівники переважно мають справу з відкритими системами, бо всі організації є відкритими системами [10, с.79].

Відкриті системи характеризуються:

- цілісністю (зміна однієї складової зумовлює зміну інших);
- одноосібністю (кожну складову можна розглядати окремо);
- перспективністю (розвиток у напрямі вдосконалення);
- незалежністю (можливе відокремлення підсистем);
- спеціалізованістю (здатність виконувати певні роботи);
- перетворення вхідних елементів на вихідні;
- централізацією (одна зі складових стає домінуючою);
- зростанням (тяжіння до розширення, збільшення);
- циклічністю розвитку;
- рівновагою;
- непередбаченістю причин можливих збурень [7, с.34].

Керівники освіти у зв'язку зі специфікою своєї роботи мають справу переважно із соціальними системами і їх складовою частиною - педагогічними системами. Соціальну систему визначають як цілісне утворення, основним елементом якого є люди, їх зв'язки, взаємодії та взаємовідносини, соціальні інститути та організації, соціальні групи й спільноти, норми і цінності [14, с. 554].

Щодо педагогічних систем, то їх розглядають у двох аспектах: як сукупність державних і громадських установ та організацій, систематично зайнятих розробленням і здійсненням цілей, змісту, методів, засобів і організаційних форм навчально-виховної діяльності, або як теорію, концепцію, систему поглядів у галузі педагогіки та педагогічної психології [3].

Важливою характеристикою системи є її цілісність. В. Афанасьєв пише, що для того, щоб пізнати цілісну систему, треба розкрити:

- сутність, якісну специфіку, притаманні їй системні, інтегративні якості;
- склад, кількісну й якісну характеристику її частин, компонентів, їх координацію і субординацію, головну з частин, тобто ту основу, на якій перш за все і тримається система;
- структуру, тобто внутрішню організацію, взаємозв'язок компонентів;
- функції, тобто її активність, життєдіяльність, так само як і функції частин, установивши при цьому, як ці останні «працюють» на загальні функції;
- інтегративні, системні фактори, механізми, що забезпечують цілісність системи, її вдосконалення і розвиток, взаємодію;

- комунікації із навколишнім середовищем, в тому числі зв'язок із більш загальними цілями, частиною якою є вона сама;

- історію, початок і джерело виникнення, становлення, тенденції та перспективи розвитку, перетворення в якісно нову цілісну систему [2, с.17-18].

Цілісність системи залежить від її цілеспрямованості, повноти набору компонентів, характеру взаємозв'язку і кількості зв'язків між елементами системи, повноти функціонування всіх елементів системи [16].

Складність системи освіти обумовлена значною кількістю підсистем, які входять до її складу, і зв'язками між ними, її відкритість — інтенсивним спілкуванням із навколишнім середовищем, динамічність — змінами, які постійно супроводжують її функціонування та розвиток.

Системний аналіз є невід'ємною частиною системного підходу до управління. За Ю. Конаржевським, системний аналіз - це сукупність взаємозалежних прийомів і процедур, які використовують для вивчення складних об'єктів і процесів, що представляють собою складні цілісні системи [6]. В. Лазарєв вважає, що з позицій системного аналізу висвітлити якийсь об'єкт дійсності як систему - значить визначити його системні об'єкти, їх зв'язки і властивості [8, с. 41–48].

За М. Локтіоновим, метод системного аналізу включає такі послідовні дії:

1. Формулювання проблеми.
2. Визначення, розроблення і перевірка альтернативних рішень.
3. Побудова і використання моделей для попередження небажаних наслідків застосування конкретних рішень.
4. Порівняння і ранжирування альтернативних рішень.
5. Оцінний аналіз.
6. Прийняття рішення і його здійснення.
7. Оцінка отриманих результатів [9, с. 141].

Розглядаючи використання системного підходу в підготовці фахівців за магістерськими програмами в рамках спеціальності «Державне управління» (спеціалізація «Управління освітою»), необхідно звернути увагу на таке поняття в теорії систем, як «соціальна ентропія», яке висвітлює основні принципи і закономірності поведінки, функціонування, розвитку будь-яких соціальних систем [15].

Поняття «ентропія» широко використовують у хімії, біології, теорії інформації. Ентропія відображає стан закритої системи, що вичерпує свою енергію протягом тривалого часу і зупиняється. Разом із тим управлінські системи є системами відкритими і відповідно можуть імпортувати енергію ззовні, взаємодіяти із навколишнім середовищем і уникати ентропії. Відкриті системи виживають, пристосовуючись до нових умов (у цьому контексті бажано звернутися до основних положень концепції адаптивного управління). Під ентропією управлінською треба розуміти відхилення системи управління або її окремих підсистем від нормального (очікуваного) стану. Ентропія управлінська проявляється в зниженні рівня організації, ефективності функціонування, темпів розвитку об'єкта управління. Для ентропії управлінської є характерним кількісна та якісна невизначеність стану системи, за якого подальший процес її розвитку може мати різний кінцевий результат. Вона відповідно характеризує ступінь неупорядкованості об'єкта в такому стані і зумовлена помилками в системі управління. Підготовка майбутніх керівників до управління такими системами має свою специфіку, перш за все в контексті використання результатів моніторингових досліджень.

Треба також наголосити, що в сучасних системних дослідженнях виділяють такі напрями, як жорсткий, м'який і критичний системні підходи [9, с.186-216]. Вони відображають шляхи вирішення проблем, що не знаходили вирішення в рамках традиційних системних уявлень.

Однією з ознак другої половини ХХ ст. є розвиток синергетики - галузі наукового знання, в якій шляхом міждисциплінарних досліджень виявляються загальні закономірності самоорганізації, становлення відкритих структур у відкритих системах. Дефініція поняття «синергетика» походить від грецького «синергос» - спільнодіючий. «Синергія» - це 1) спільна дія, взаємодія різних потенцій чи видів енергії в цілісній дії; 2) спільна праця в усіх галузях людської діяльності як основа суспільства; 3) незаплановане і неусвідомлене співробітництво індивідів, що переслідують свої цілі, але діючих при цьому в одному напрямі, тобто як соціальна група [21].

С. Гончаренко, визначаючи синергетику як сучасну теорію спільної дії, пише, що ця теорія фокусує увагу на нерівноважності, нестабільності як природному стані відкритих нелінійних

систем, на багатоваріантності й невизначеності шляхів їх розвитку залежно від множинності факторів і умов, що впливають на них. Відповідно до цього він робить висновок, що будь-якій системі не можна нав'язувати спосіб існування або розвитку, але можна обирати і стимулювати один із закладених у конкретних умовах варіантів, розраховуючи не стільки на кібернетичний (управлінський), скільки на синергетичний (саморегульований) процес, на незначні впливи, які, проте, збігаються з можливим варіантом розвитку [5, с. 500].

Визначення терміна «синергетика» в його сучасному розумінні дав у 1977 р. Г.Хакен. Ключові положення синергетики висвітлено в роботах С. Курдюмова, О.Князевої, І. Пригожина, Г. Хакена та ін. Стосовно застосування синергетичного підходу щодо різних аспектів функціонування освітніх систем — це роботи Г. Єльнікової, С. Клепка, В. Лутая, Ю.Шароніна, С. Шевельової та ін.

Ю. Шаронін визначає такі найбільш суттєві **умови самоорганізації педагогічної системи**. Педагогічна система повинна:

1. Бути відкритою для взаємодії та взаємообміну інформацією й «енергією» з навколишнім середовищем.

2. Мати активну енергетичну основу — ініціативу до самовдосконалення та самоорганізації педагогів.

3. Мати право вибору шляхів розвитку без здійснення на неї тиску ззовні.

4. Мати «енергетичний» вихід, а саме: отримувати емоційне задоволення від позитивних змін, результатів реалізованих ініціатив.

5. Бути зорієнтована на цілі саморозвитку учнів, формування ціннісних орієнтирів.

Ю. Шаронін стверджує, що для переведення системи в режим самоорганізації управління педагогічною системою повинно бути пов'язане зі структурою та функціональною перебудовою діяльності керівництва та педагогів і бути динамічним відносно реальних умов розвитку [20].

Виходячи з викладеного вище, ми вважаємо, що синергетичний підхід — це перспективний напрям удосконалення управління соціально-педагогічними системами, спрямованого на їх саморозвиток, самоорганізацію, самоуправління.

Діяльнісний підхід у навчанні як методологічна основа підготовки магістрів за спеціальністю «Державне управління» є актуальним напрямом наукових досліджень і ґрунтується на роботах Л.С. Виготського, П.Я. Гальперіна, В.В. Давидова, Д.Б. Ельконіна, О.М. Леонтєва, С.Л. Рубінштейна, Н.Ф. Талізної та ін.. Діяльність - це одна з категорій, використання якої як пояснювального принципу дало нові можливості для аналізу психіки в межах загальної психології (принцип єдності свідомості і діяльності, принцип єдності зовнішньої і внутрішньої діяльності, принцип інтеріоризації і екстеріоризації та ін.).

Принцип єдності свідомості і діяльності - основоположний принцип діяльнісного підходу в психології, що був сформульований у 30-ті роки ХХ ст. С.Л. Рубінштейном, розглядає діяльність і свідомість як органічне ціле, що створюють нерозривну єдність. У трактовці О.М. Леонтєва свідомість і діяльність розрізняють як образ і процес його формування. Результатом діяльності є подальше вдосконалення людини. Застосування принципу єдності зовнішньої і внутрішньої діяльності опосередковує зв'язки людини зі світом.

Особливе значення в процесі дослідження мав принцип інтеріоризації, під час якої створюється образ дійсності, і екстеріоризації, коли відбувається опредметнення образу. Він характеризує засвоєння особистістю досвіду людства. Висвітлюючи в цьому контексті навчальну діяльність, слід підкреслити, що в студентському віці ця форма діяльності стає основною для розвитку дослідницького теоретичного мислення і формування найважливіших якостей особистості [18, с. 107 - 110].

Зазначені вище принципи діяльнісного підходу ми розглядали як концептуальні засади формування в магістрів за спеціальністю «Державне управління» процесуально-діяльнісної готовності до моніторингу якості освіти.

І. Булах указує, що професійно-діяльнісний принцип організації навчання у вищій освіті реалізується головним чином у вигляді цільових завдань для тих, хто навчається, і забезпечується засобами самоконтролю і самокорекції. Усі елементи такого завдання повинні бути виражені у вигляді професійної діяльності. Дидактичний ефект завдань для освоєння професійної діяльності в процесі навчання збільшується, якщо завдання об'єднуються в системи [13, с.145]. Слід також звернути увагу на роботу Г.А. Атанова, де він висвітлює ключові аспекти діяльнісного підходу в навчанні в контексті вдосконалення навчального процесу у вищій школі в сучасних умовах [1].

Процес підготовки магістрів за спеціальністю «Державне управління» розглядався нами як цілісна відкрита соціально-педагогічна система, в межах якої взаємопов'язані окремі підсистеми й елементи (мета підготовки, її зміст, форми, методи, технології та ін.). З нашої точки зору, це надає можливість ґрунтовно висвітлити діяльність кожної підсистеми, внутрішні зв'язки між ними, зв'язки з навколишнім середовищем і, як результат, підвищити якість підготовки керівників для органів управління освітою.

Слід зазначити, що під системою підготовки магістрів за спеціальністю «Державне управління» (спеціалізація «Управління освітою») до моніторингу якості освіти ми розуміємо їх навчання в Національній академії при Президентові України та її регіональних інститутах, спрямовану на підготовку державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування до ефективного управління галуззю освіти з використанням сучасних технологій управління.

Висновки. В результаті аналізу значної кількості наукових джерел, матеріалів, розташованих у мережі Інтернет, ми можемо зробити такі висновки:

1. Застосування законів діалектичного матеріалізму дозволяє з'ясувати протиріччя в підготовці магістрів за спеціальністю «Державне управління», розглянути виникнення нової інтегративної якості фахівця, усунути підходи, які себе не виправдовують, запровадити наявний позитивний досвід.

2. Використання системного підходу є основою для створення технології підготовки магістрів за спеціальністю «Державне управління» до моніторингу якості освіти.

3. Розгляд основних положень синергетичного підходу дозволяє виявити закономірності самоорганізації в системі підготовки магістрів за спеціальністю «Державне управління».

4. Висвітлення окремих положень діяльнісного підходу формує в магістрів за спеціальністю «Державне управління» процесуально-діяльнісну готовність до моніторингу якості освіти.

5. Використання філософських і загальнонаукових підходів до підготовки магістрів за спеціальністю «Державне управління» до моніторингу якості освіти повинно бути направлено на створення певного світогляду в новій генерації кадрів для системи державного управління.

Перспективи подальших досліджень. До перспективних напрямів досліджень цієї проблематики ми відносимо розгляд конкретно наукових підходів (андрагогічного, особисто-орієнтованого, компетентнісного, акмеологічного та ін.) щодо підготовки магістрів за спеціальністю «Державне управління» до моніторингу якості освіти в контексті поліпшення підготовки кадрів для системи державного управління і місцевого самоврядування, як необхідної умови підвищення якості життя в Україні.

Список використаних джерел

1. Атанов Г.А. Деятельностный поход в обучении / Г. А. Луначек. – Донецк : «ЕАИ-пресс», 2001-160 с.
2. Афанасьев В.Г. Общество: системность, познание и управление / В. Г. Афанасьев. – М.: Изд-во полит. лит., 1981. – 432 с.
3. Глоссарий современного образования / под ред. В.И.Астаховой и А.Л.Сидоренко. – Х.: Око, 1998. – 272 с.
4. Державне управління та державна служба: словник-довідник / уклад. О. Ю. Оболенський. – К.: КНЕУ, 2005. – 480 с.
5. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; гол. ред. В. Г. Кремень. — К. : Юрінком Інтер, 2008. — 1040 с.
6. Конаржевский Ю. А. Система. Урок. Анализ / Ю. А. Конаржевский. — Псков : ПОИПКРО, 1996. — 440 с.
7. Кузьмін О. Є. Основи менеджменту : підруч. / О. Є. Кузьмін, О. Г. Мельник. — К. : Академвидав, 2003. — 416 с.
8. Лазарев В. С. Системное развитие школы / В. С. Лазарев — М. : Пед. о-во России, 2002. — 304 с.
9. Локтионов М. В. Системный подход в менеджменте / М. В. Локтионов. — М. : Генезис, 2000. — 288 с. : ил.
10. Мескон М. Основы менеджмента / М. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури ; [пер. с англ.]. — М. : Дело ЛТД, 1994. — 702 с.
11. Методика навчання і наукових досліджень у вищій школі: навч. посіб. / С.У. Гончаренко, П.М. Олійник, В.К. Федорченко [та ін.] ; за ред. С.У. Гончаренка, П.М.Олійника. – К.: Вища шк., 2003. – 323 с.

12. Оптнер С. Л. Системный анализ для решения деловых и промышленных проблем / С. Л. Оптнер ; [пер с англ. С. П. Никанорова]. — М. : Сов. радио, 1969. — 216 с.
13. Система управління якістю медичної освіти в Україні: монографія / І.Є. Булах, О.П. Волосовець, Ю.В. Вороненко [та ін.]. — Д. : «АРТ - ПРЕС», 2003. — 212 с.
14. Соціологія : підруч. для студ. вищих навч. закладів / за ред. В. Г. Городяненка. — К.: Академія, 2005 — 560 с.
15. Социологическая энциклопедия : в 2 т. / Нац. общественно-научный фонд ; рук. научн. проекта Г. Ю. Семигин ; гл. ред. В. Н. Иванов. — М. : Мысль, 2003. — Т. 2.— 863 с.
16. Сурмин Ю.П. Теорія систем и системный анализ: учеб.пособие / Ю. П. Сурмин. — К.: МАУП, 2003. — 368 с.
17. Проблемы методологии педагогики и методики исследований: [монография] / под ред. М. А. Данилова, Н. И. Болдырева. — М.: Педагогика, 1971 — 352 с.
18. Психологічна енциклопедія / авт.-упоряд. О.М. Степанов. — К.: Академвидав, 2006. — 424 с. — (Енциклопедія ерудита).
19. Шамова Т.И. Управление образовательными системами: учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / Т.И. Шамова, Т.М. Давыденко, Г.Н. Шибанова; под ред. Т.И. Шамовой. — М.: Академия, 2002. — 384 с.
20. Шаронин Ю. Синергетика в управлении учреждениями образования / Ю. Шаронин // Высшее образование в России. — 1999. — №4. — С.14–18.
21. Философский энциклопедический словарь. — М.: Инфра-М, 1998. — 576 с.
22. Фіцула М. М. Педагогіка: навч. посіб. для студ. вищ. пед. закладів освіти / М. М. Фіцула.— К.: Академія, 2000. — 544 с.
23. Юдин Э. Г. Системный подход и принцип деятельности / Э. Г. Юдин. — М.: Наука, 1978. — 392 с.

Лунячек В.Е.

Філософські та загальнонаукові підходи до підготовки магістрів за спеціальністю «Державне управління» до моніторингу якості освіти

У роботі висвітлено філософські та загальнонаукові підходи щодо підготовки магістрів за спеціальністю «Державне управління» до моніторингу якості освіти. Особлива увага приділяється положенням системного підходу, як основи для поліпшення підготовки керівних кадрів для гуманітарної сфери в цілому і системи освіти зокрема.

Ключові слова: державне управління, якість освіти, методологія, закони діалектичного матеріалізму, системний підхід, синергетичний підхід, діяльнісний підхід.

Лунячек В.Э.

Философские и общенаучные подходы к подготовке магистров по специальности «Государственное управление» к мониторингу качества образования

В работе отражены философские и общенаучные подходы относительно подготовки магистров по специальности «Государственное управление» к мониторингу качества образования. Особенное внимание уделяется положениям системного подхода, как основы для улучшения подготовки управляющих кадров для гуманитарной сферы в общем и системы образования в частности.

Ключевые слова: государственное управление, качество образования, методология, законы диалектического материализма, системный подход, синергетический подход, деятельностный подход.

V. Lunyachek

Philosophical and General Scientific Approaches to Training Masters of the Speciality “State Management” to Monitoring Education Quality

Philosophical and Scientific approaches to training master students of specialty “State management” for monitoring the quality of education have been suggested. The main focus is made on the systems approach propositions which are the basis for improvement of managerial staff training for humanitarian field as a whole and the education system in particular.

Key words: state management, education quality, methodology, dialectic materialism laws, systems approach, synergetic approach, activity approach.